

CIERPIEĆ (1851) *vb impf*

cierpieć (1327), **cirpieć** (521), **cierzpieć** (3); *cierpieć BierEz (14), PatKaz II (4), PatKaz III (7), MetrKor (2), March², MiechGlab (3), RejPs (11), MurzHist (10), MurzNT (9), DiarDop (9), GroicPorz (8), SeklPieś, KrowObr (27), Leop (40), OrzList (3), UstPraw (8), OrzRozm (4), GrzegRóżn (4), KochSat, KochZg, KwiatKsiąż, OrzQuin (2), SienLek (14), LeovPrzep (2), KuczbKat (18), BielSpr (2), KochMon (2), BudBib (15), CzechRozm (65), KarnNap (6), KochOdpr, Oczko (6), Calag (5), KochPs (12), KochTr, MWilkHist (2), StryjKron (2), CzechEp (54), CzechEpPORz, KochFr, KochPhaen, KochWz, ReszPrz (7), ReszHoz (3), ReszList (5), WerGość (3), WiszTr, BielSen (2), BielSjem, KochPam (2), KochPieś (5), GórnRozm (10), KmitaPsal, KochWr (2), PaprUp (7), ZawJeft (4), ActReg (6), Calep (3), GostGosp (2), GórnTroas (7), GrabowSet (13), KochAp, KochFrag (3), OrzJan (9), WyprPl, KołakSzczęśl (2), WysKaz (4), JanNKar (2), SarnStat (25), SiebRozmyśl (13), KlonKr, PowodPr (11), SkarKaz (35), CiekPotr (5), CzahTr (2), GosłCast (5), SkarKazSej (17), KlonFlis, KlonWor (13), SzarzRyt; *cirpieć BierRaj, OpecŻyw (104), OpecŻywPrzedm (2), ForCnR, Murm (2), HistJóz (5), BartBydg (2), BielŻywGlab, BierRozm (5), KłosAlg, ComCrac (4), RejRozpr (2), RejJóz (14), HistAl (10), KromRozm III (5), BielKom (7), RejWiz (21), KochZuz, RejZwierz (6), Prot (4), SarnUzn (5), RejAp (14), GórnDworz (13), RejPos (48), RejPosWiecz² (3), RejPosWiecz³, BielSat, HistLan, RejZwierc (26), RejPosWstaw (2), HistHel, MycPrz (3), PaprPan (8), KochSz, Phil (2), PudłDydo (3); *cierpieć : cirpieć ZapWar (3 : 6), PowUrb (1 : 1), TarDuch (6 : 4), FalZioł (39 : 10), BielŻyw (3 : 14), GlabGad (2 : 8), WróbŻółt (2 : 19), LibMal (2 : 2), SeklWyzn (2 : 2), SeklKat (1 : 2), RejKup (7 : 2), KromRozm I (3 : 6), KromRozm II (1 : 2), Diar (11 : 4), GliczKsiąż (3 : 6), LubPs (1 : 35), BibRadz (34 : 5), BielKron (39 : 36), Mącz (80 : 1), HistRzym (22 : 5), BiałKat (12 : 4), GrzegŚm (1 : 5), WujJud (18 : 1), WujJudConf (9 : 2), BudNT (11 : 1), ModrzBaz (29 : 3), NiemObr (9 : 1), ArtKanc (40 : 1), LatHar (23 : 2), WujNT (144 : 1); *cierpieć : cierzpieć LibLeg (4 : 1), SkarJedn (16 : 1), SkarŻyw (133 : 1).****

cierp- (111), *ciérp-* (104 + 1 *kust*) [rozkład niezależny od form]; *cierp-* MurzHist (10), MurzNT (9); *ciérp-* KochZg, OrzQuin (2), KochTr, KochFr, KochPhaen, KochWz, KochPam (2), KochPieś (5), KochWr (2), GórnTroas (7), KochAp, KochFrag (3), OrzJan (9), WyprPl, JanNKar (2), SarnStat (25), GosłCast (5); *cierp-* : *ciérp-* Mącz (75 : 5), BiałKat (9 : 3), Oczko (1 : 5), KochPs (4 : 8 + 1 *kust*), ZawJeft (1 : 3), SiebRozmyśl (2 : 11).

W formach inf, fut i imp: -eć (108), -éć (8); -eć KochZg, OrzQuin (2), KochPs (2); -eć : -éć (4 : 1), BiałKat (1 : 1), Oczko (1 : 1).

inf *cierpieć* (530) [w tym: *cirpić* (1) RejJóz], *cierpi(e)ci* (1); *-ć* : *-ci* ArtKanc (4 : 1). *◇ praes 1 sg* *cierpieę* (78) [w tym: *-e* (2)]. *◇ 2 sg* *cierpisz* (22). *◇ 3 sg* *cierpi* (262). *◇ 1 pl* *cierpimy* (29), *cierpiemy* (20), *cierpiem* (7), *cierpim* (2); *-imy* HistJóz, WróbŻółt, LibLeg, Leop (2), BielKron (3), RejPos (2), BielSat, KuczbKat (2), BielSen, GórnTroas, KochFrag, WujNT (5); *-emy* RejWiz, WujJudConf, BudBib, CzechRozm (2), KochTr, KochWz, ArtKanc (2), PaprUp (2), ActReg, WyprPl; *-em* MurzNT, SkarŻyw (3); *-im* SkarKaz; *-imy* : *-emy* OpecŻyw (1 : 1), DiarDop (1 : 1), BibRadz (2 : 2), CzechEp (1 : 2), PowodPr (1 : 1); *-imy* : *-em* BiałKat (1 : 1), KochPs (1 : 1); *-em* : *-im* SkarKazSej (1 : 1); *~* *-emy* (2) OpecŻyw, KochTr, *-emy* (2) KochWz, WyprPl, *-(e)my* (16); *-em* (3), *-(e)m* (4). *◇ 2 pl* *cierpicie* (15).

◇ 3 *pl* cierpią (164) [w tym: -ã (1), *OpecŻyw*]. ◇ *praet* 1 *sg m* -m cierpiął, cierpiiałem (17); -em (2), -(e)m (5). *f* -m cierpiała, cierpiałam (6). ◇ 2 *sg m* -ś cierpiął, cierpiąłeś (33). *f* -ś cierpiała (4). *n* -ś cierpiało (1). ◇ 3 *sg m* cierpiął (226), cierpiął jest (4); cierpiął : cierpiął jest *Leop* (4 : 1), *RejPos* (1 : 1), *BiałKat* (7 : 1), *ArtKanc* (13 : 1). *f* cierpiała (25). *n* cierpiało (9). ◇ 1 *pl m pers* -smy cierpieli (4) *Leop* (2), *Mącz*, *CzechEp*, -chmy cierpieli (3) *RejPs*, *RejPos* (2), *cierpielismy* (1) *Diar*, my cierpieli (1) *BibRadz*. ◇ 2 *pl m pers* -ście cierpieli (3). ◇ 3 *pl m pers* cierpieli (78). *subst* cierpiały (4). ◇ *fut* 1 *sg m* będę cierpię (5), cierpieć będę (4); będę cierpiął *KromRozm II*, *Mącz*, *SkarŻyw*; cierpieć będę *SkarKaz*; będę cierpiął : cierpieć będę *BibRadz* (1 : 1), *WujNT* (1 : 2). *f* cierpieć będę (2). ◇ 2 *sg m* będziesz cierpiął (5), cierpieć będziesz (1); będziesz cierpiął : cierpieć będziesz *OpecŻyw* (1 : 1). *f* będziesz cierpiała (1). ◇ 3 *sg m* będzie cierpiął (7), cierpieć będzie (4) *LubPs* (2), *OrzQuin*, *LeopPrzep*, będzie cierpieć (1); będzie cierpiął *WróbŻółt*, *MurzNT*, *Leop*, *RejZwierc*, *BudBib*, *WujNT*; będzie cierpiął: będzie cierpieć *BibRadz* (1 : 1). *f* będzie cierpieć (1) *NiemObr*, *cierpieć* będzie (1) *BielKron*. *n* będzie cierpiało (1). ◇ 1 *pl m pers* cierpieć będziemy (4) *DiarDop*, *KuczbKat*, *BudBib*, *WujNT*, będziemy cierpieć (1) *BielKron*. ◇ 2 *pl m pers* będziecie cierpieć (2), *cierpieć* będziecie (1); będziecie cierpieć *ArtKanc*; będziecie *cierpieć* : *cierpieć* będziecie *HistAl* (1 : 1). ◇ 3 *pl m pers* będą cierpieć (9), *cierpieć* będą (6); będą *cierpieć* *WróbŻółt* (2), *RejPos* (2) *ArtKanc*, *WujNT*; *cierpieć* będą *OpecŻyw*, *RejAp*, *KuczbKat*, *GrabowSet*; będą *cierpieć* : *cierpieć* będą *Leop* (1 : 1), *RejZwierc* (2 : 1). *subst* będą *cierpieć* (1). ◇ *imp* 1 *sg* niechaj *cierpieć* (1) *ActReg*, *niechać* będę *cierpieć* (1) *OpecŻyw*. ◇ 2 *sg* *cierp* (17), *cierpże* (3); -p̄ (7) -(p) (10); -p- (2) *RejZwierc*, *CiekPotr*, -p̄- (1) *LubPs*. ◇ 3 *sg* *niechaj* *cierpi* (5) *RejRozpr*, *Leop*, *Mącz*, *SkarŻyw*, *WujNT*, *niech* będzie *cierpiął* (1) *LibLeg*. ◇ 1 *pl* *cierpmy* (3); -p̄- (2), -(p)- (1). ◇ 2 *pl* *cir(p)cie* (2). ◇ 3 *pl* *niech* *cierpią* (1). ◇ *con* 1 *sg m* *bych* *cierpiął*, *cierpiąłbych* (7) *BierEz*, *OpecŻyw*, *BierRozm*, *RejJóz*, *MurzHist*, *HistRzym*, *KochWr*, *bym* *cierpiął* (4) *Leop*, *BiałKat*, *CzechRozm*, *LatHar*. ◇ 2 *sg m* *byś* *cierpiął* (5). ◇ 3 *sg m* *by* *cierpiął*, *cierpiąłby* (56). *f* *by* *cierpiała*, *cierpiałaby* (13). *n* *by* *cierpiało* (7). ◇ 1 *pl m pers* *bysmy* *cierpieli* (6), *by* *my* *cierpieli* (1) *WujJud*. ◇ 2 *pl m pers* *byście* *cierpieli* (8). ◇ 3 *pl m pers* *by* *cierpieli*, *cierpieliby* (24). *subst* *by* *cierpiały* (3). ◇ *con praet* 3 *sg m* *by* *był* *cierpiął* (1) *WujNT*, *by* *cierpiął* *był* (1) *CzechRozm*. *n* *by* *było* *cierpiało* (1). ◇ 1 *pl m pers* *bychmy* *byli* *cierpieli* (1). ◇ 3 *pl m pers* *by* *byli* *cierpieli* (1) *PapRpan*, *cierpieliby* *byli* (1) *KromRozm II*. ◇ *impers con* *by* *cierpiáno* (2). ◇ *part praes act* *cierpiąc* (68), *cierpiąc* (1) *HistAl*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Doznawać, przeżywać dolegliwości fizyczne i psychiczne; odczuwać ból; zostać umęczonym; pati, sustinere* *Mącz*, *Calag*, *Cn*; *perpeti* *Mącz*, *Calep*; *ferre, perferre, sufferre* *Mącz*, *Cn*; *capere miseriam, conflictari (iniqua valetudine), laborare, luere (supplicium)* *Mącz* (1545) : *PowUrb* +4; Skromnie *cierp/* *czego* *minąć* *nie* *możelz*. *BierEz* Lv, K2; *OpecŻyw* 26, 52, [79], [80]v, 81 (16); *PatKaz III* 130v, 141, 151v; Y *cierpiąłem* *kthoby* *wespołek* *był* *załmuczon* *TarDuch* A7; *FalZioł* V 17a; *BielŻyw* 37, 48; *WróbŻółt* E5v, O7v; Ale *nam* *chudym* *proftakom* *Zewłład* *ćirpieć* *nieborakom* *RejRozpr* D4; *Znas* *káždy* *gdzie* *fwoy* *wrzod* *czuie* *Záwždy* *mu* *więcey* *folguie* *Choć* *drugiego* *bárziey* *boli* *Niechay* *ćirpi* *po* *niewoli*. *RejRozpr* D3v; *RejJóz* N3v; *SeklKat* 03; *RejKup* d6v, n3, Z, cc7, ee4v; *HistAl* K2; *KromRozm I* O2v; *Cierp* *coś* *zasłużył* *MurzHist* N4v, N4; *MurzNT* *Luc* 9/22; *LibMal* 1554/190v; *Diar* 65, 106; *za* *temi* *kondycyjami*, *ktore* *sami* *podamy*, *cierpieć* *będziemy* *DiarDop* 105, 104;

GliczKsiąż O7v; *KrowObr* 114v; *RejWiz* 21v *marg*, 46, 159, Cc5; *Leop* 4.*Esdr* 8/8, *Sap* 18/11, *Act* 17/3, 1.*Thess* 2/2, *Hebr* 2/21 (8); *RejZwierz* 25, 139; *BibRadz* I 276b *marg*, *Luc* 22/15, 24/46, *Rom* 8/17, 1.*Cor* 4/12 (9); nie winny przy winnym cierpieć musi *BielKron* 203, 3v, 17v, 90, 144v, 154v, 155, 158; *GrzegRóżn* L4; *KwiatKsiąż* C4; Dolorem subire. Cierpieć. *Mącz* 105d, 121c, 123d [2 r.], 199d, 228c, 284a (11); *SienLek* 77v; *RejAp* 18v; *GórnDworz* C5v; *HistRzym* 54, 125v, 128 [2 r.]; *RejPos* 67v, 105v *marg*, 108v, 130, 293, 313v; *RejPosWiecz*² 94; *BiałKat* 91, 253v, 276, 296v; zaś wciął przyobleczeni będą/ aby w cielech cierpieli *GrzegŚm* 15; Ná świecie cierpieć/ w niebie rokołzy używać będziemy. *KuczKat* 390 *marg*, 225, 415, 435 *marg* [2 r.]; *RejZwierz* 48 *marg*, 140, Bbbv; *WujJud* 42, 45, 93, 93v [2 r.], 137v, 138; *WujJudConf* 23v, 69v; *RejPosWstaw* [21³]v; *BudBib* *Sap* 18/11; *MycPrz* I C3v; *BudNT* *Matth* 17/14, *Act* 3/18, 2.*Cor* 11/20, *Hebr* 9/25, *Iac* 5/13; Gdyż w ciele żyć: w ciele chodzić: w ciele oblicze czyie widzieć/ albo cierpieć *CzechRozm* 39, Av, 39 [2 r.], 55 [2 r.], 229v, 231 (11); Grekowie takie namiętności zowią *Pathe*, to iest cierpienia: Bo cierpią śmysł y iakoby od tych namiętności zbite *ModrzBaz* 18, 144v; *SkarJedn* 134, 170, 306, 322; Gedültig tragen. Nieść s pokorą/ et Cierpieć. Sustinere. Pati. *Calag* 218a; Męczeństwo Piotra S. [...] Cierpiął o koło roku P. 234. za Máximianá. *SkarŻyw* 40, 62, 73, 75, 89, 127 (23); *CzechEp* 19, 49, 62, 75 [2 r.], 184 (14); *CzechEpPorz* *; *KochFr* 102; *ReszList* 149; *BielSen* 14; *KochPieś* 26; *ArtKanc* A10, D12v, D19, Kv, L8, L12v, O3v; *ActReg* 50, 162; *Calep* 788a; *GórnTroas* 32, 66; *GrabowSet* A4v; *OrzJan* 38; *LatHar* 268 [2 r.], 269, 270, 292, 592, 671, 716; *WujNT przedm* 36 *marg*, s. 16, 114, 121, *Mar* 8/31 (40); *WysKaz* 28, 39; *SiebRozmyśl* Hv, H2; *PowodPr* 25 *marg*; *SkarKaz* 159a, 551b, 552b [2 r.], 610a; *CiekPotr* 65; *GosłCast* 36; Członek w ciele o drugi członek ftaranie ma: y co ieden cierpi/ wżytki z nim cierpią. *SkarKazSej* 698b, 667b, 702a.

cierpieć czego (9): Abowiem z takiej żalości przychodzi i do tego, że się i słowy na nas utargiwają, [...] czego jako ciężko cierpieć, zwłaszcza niewinnemu, WKM NMP łącno obaczyć możesz. *DiarDop* 108, 105; Res adversas immoderate ferre, Przeciwić sie fortunie/ nie skrómnie cierpieć złey przigody. *Mącz* 228c; *HistRzym* 128; *ModrzBaz* 14; *NiemObr* 92; *PaprUp* Fv; *SarnStat* 588, 631.

cierpieć co (944): obi myli panye polozil nawaga gr[z]echi nalfé. [...] a maka którą cyrpyal zanas nyewynni fin twoy ídrugiey ftroni *BierRaj* 23; *BierEz* D3, Hv, Lv, M2v, R4v; gdy ié na wieki do piekla íkáże/ [...] íczarty lichote cirpietz będą. *OpecŻyw* 191, 16, 18, 22v, [27]v, 32v (33); *OpecŻywPrzedm* C3v; *ForCnR* Dv; *PatKaz III* 97, 105, 143, 154; Alsiosus dicitur qui algore et frigore infestatur. Eyner den leichlich freuft. Ktory żymno y gorąco cyrpy *Murm* 76; *HistJóz* C2v, E4; *BartBydg* 7b; *TarDuch* B [2 r.], B4v [2 r.], B5, C2v; vmrzeć mufi/ á nie vmrzeli, tedy onę nagłą odmiennosc, z wielką ciężkością cierpi *FalZioł* V 31; Męża dobrego iest znak vmieć cirpieć nie wczefnosc. *BielŻyw* 88, 56, 106, 109, 153; *MiechGlab* 63; *BierRozm* 17, 19; *KłosAlg* A3; Pamieta y miły panie na półmiech y na fromotę [...], którą cirpialem na obliczu moim od rozmaitego pogańtwa. *WróbŻołt* 88/51, 4/2, 16/4, M7v, 37/18, Y4v (10); *LibLeg* 7/103, 10/150; *RejPs* 66v [2 r.], 101, 142v, 211; Mufi wżytko po niewoli Každy cirpić kiedy boli *RejJóz* E3, C6, Gv, I3v, I6v, M5; *RejKup* g4v, p2v, t8v; *HistAl* E7v, K5v; *KromRozm I* O3v, O4v; *MurzHist* E4v, G4v, P4v; *KromRozm II* d3; *KromRozm III* P4v; *Diar* 29, 45, 74; milcz a cierp wszytko *DiarDop* 99, 105; drugie co przy mężu kłufzą/ Złé y dobre przy nim cirpyeć mułzą *BielKom* G5, F; *LubPs* A5, C3v, L3 *marg*, Rv, T3v *marg* (10); *GroicPorz* h4; Lepiey

żonę mieć/ á niŕfli zápalenie ćierpieć. *KrowObr* 233 [*idem* 233v, *WujJud* 210v, *WujJudConf* 210], 3v, 49v, 63v, 187, 233v; *RejWiz* 58, 69v, 159, 159v [2 r.], Cc5v; *Leop Lev* 24/20, 1.Reg 18/4, 19, *Ier* 15/15, 50/33, 3.*Mach* 7/6, 1.*Cor* 15/30; *KochZuz* A5; *RejZwierz* 76v; We dniem ćierpiał vpalenie łłoneczne/ á w nocy mroz *BibRadz Gen* 31/40, 3.Reg 2/26, I 276a marg, 306b marg, *Tob* 3/7, *Eccli* 51/5 (11); *OrzRozm* H3v; *BielKron* 17, 63, 160v, 228, 231 (10); *KochSat* A2v; Refrumentaria laborare, Niedoftátek ćierpieć na źicie. *Mącz* 180d; *Vapulare sermonibus*, Omawian być/ ćierpieć omówki. *Mącz* 475c, 119b, 130c, 221c, 284b, 302b (14); *SarnUzn* C3, D7v; *LeovPrzep* av; *RejAp* 21, 135; Lepieieš tho w.m. pokazał/ iáko wiele złego młodzi ludzie w miłości ćirpią *GórnDworz* L18, C6, I2v, Ccv, li6v, Kk6; pływáiąc po morzu/ ćierpiałem potop *HistRzym* 26v, 5v, 15v, 19, 35v, 106v (11); Pan [...] okázáć raczył [...] ráńę twoię y członek twoy/ ná ktorým ią ćirpiš á nošifš *RejPos* 326v, 7, 10, 11, 19, 32v [2 r.] (20); *BialKat* 26, 28v, 91 [2 r.], 91v, 151, 176, 253v; *BielSat* G; *GrzegŚm* 41, 50; *KuczbKat* 60, 220, 435, 436; Což zazdrošćiw s łwych łpraw zá zylk máią/ Nienawišć ćirpią á nie nie wygráią. *RejZwierz* 224, 39, 114, 255v; *WujJud* 137v, 210v [4 r.], Nn5v; *WujJudConf* 67, 137v, 210 [2 r.]; *BudBib* 3.Reg 2/26 [2 r.], *Ier* 15/15, 4.*Esdr* 6/59, *Sap* 18/19, 2.*Mach* 14/42; *BudNT Hebr* 5/8; ábyłmy teź y my [...] łkromnie wšytko przykłádem Chriřtułowym ćierpieli *CzechRozm* 233v, 39 marg, 68v, 112v, 227v, 228 [4 r.] (26); *PaprPan* A3v, Y4v [2 r.], Ggv, Gg4v, [Hh5]v; *KarnNap* E2v, G2; *ModrzBaz* 3, 6v, 34v, 58v, 80, 81v, 122; *SkarJedn* 69; *Oczko* 30; *KochPs* 66 [3 r.], 189, 195, 206; *SkarŻyw* 21, 36 [3 r.], 62, 63 [2 r.], 71 (50); *KochTr* 14; *MWilkHist* K2; Kto mordue á kto mord ćierpi. *CzechEp* 25 marg, 21, 24 [3 r.], 25, 26, 27 (14); *NiemObr* 4, 11; *KochPhaen* 22; *KochWz* 141; *ReszPrz* 25, 45; *BielSen* 14; Vbółtwo/ hánbá wielka/ każe człowiekowi Czynić/ y ćierpieć wšytko *KochPieš* 2, 24; *ArtKanc* B15v, D9, D13v, E4, F10v (10); *GórnRozm* Kv; *PaprUp* G4v; *ZawJeft* 5, 9 [2 r.], 39; *ActReg* 30, 162; *GórnTroas* 66; *GrabowSet* A4v, H2, O4, T2; *KochFrag* 25, 53, 54; y którzy łą gotowi z wálzą kró: M. złę y dobrę ćierpieć. *OrzJan* 78; *WyprPl* C; *LatHar* +3, 258, 280, 296, 299 (15); Obácz [...] iákiego kátá ná łumnienu ćierpią/ y do iákiew rołpáczy częłtokroć przychodzą ći/ ktorzy niewinną krew przelewáią. *WujNT* 120, 83 marg, 121, *Luc* 24/26, *Act* 9/16, s. 546 (27); *JanNKar* G2v; *SarnStat* 301, 601, 738, 851, 1151; *SiebRozmyśl* A3 [2 r.], B3v, Cv, C3, D4, Ev, I4; *KlonKr* C3; *PowodPr* 37, 43, 65 [2 r.]; *SkarKaz* 6b, 38a, b, 122b, 161a (15); *CiekPotr* 89; *CzahTr* A3, F2; Widźieli iż ręká ná obronę głowy rádá ráńę y wćięćie ćierpi: áby wšytko ćiało nie vmierało. *SkarKazSej* 669b, 664b, 681a, 693a, 698b, 700b; *KlonFlis* B2; Iedźie nocą bez šiodłá/ ćierpi dźdže y wiátry *KlonWor* 19, 48, 76, 77; *PudłDydo* B3, B4v; Ale kto iełt łzczęšliwy/ [...] woynę ćierpiąc dlugą y łurową? *SzarzRyt* B2v. Cf *Zwoty*.

ćierpieć czego (po przeczeniach) [w tym: w połączeniu z „nie chcieć” (4), „nie moc” (14) zwykle w znaczu. ‘boleć nad czym, nie wytrzymywać ćierpień swoich lub cudzych’] (52): Otom fie włfytká łtála łmiadá ij czárná/ niemogáť cirpietz łmierci okrutné mégo milégo łyna. *OpecŻyw* 89v, [80] [2 r.], 92; Šłoniowie tedi niemogáć cirpieć wielkiew goráczofci nazad fie z gniewem rzucili *BielŻyw* 159, 121; *GlabGad* E7v, P5; *KromRozm I* Dv; *MurzNT Luc* 24/26; *Diar* 37; Kto karánia nie ćirpi/ wełbye ma łzumienie. *BielKom* B8, C5v; *GliczKsiąź* G8; *Leop Num* 11/15, *Sap* 18/1; *BibRadz Prov* 9 arg, *Luc* 24/26; *BielKron* 145, [332²]; *Mącz* 262a, 355d, 399a, 413a, 457a; *HistRzym* 19; *KuczbKat* 435; *BielSpr* 1v; *WujJudConf* 209; *CzechRozm* 55; *PaprPan* Ev; *KarnNap* E2v; *ModrzBaz* 102; *SkarJedn*

250, 372; *SkarŻyw* 36, 185, [236], 262, 283 (8); *MWilcHist* Kv; *CzechEp* 23; *ReszList* 191; *WisznTr* 34; Niechciałeś cierpieć moiego zhańbienia *GrabowSet* R4, T3; *OrzJan* 18; *LatHar* 59; *SkarKaz* 80b.

cierpieć dla kogo, dla czego (160): O człowiecze/ widz tzo iá dla ciebie cirpię *OpecŻyw* 141v, 59v, 88, 101v, [127]v [2 r.], 133, 160v, 188; *WróbŻolt* 16/4, oo3v, pp; *RejPs* 142v; *SeklWyzn* Bv; *RejKup* f4v; *KromRozm I* O3v, O4v; *MurzHist* E3v; *MurzNT* 96; *KromRozm II* d3; *LubPs* L3 marg, O3, bbv marg, bb6 marg; *KrowObr* 187 [2 r.]; *Leop Tob* 4/4, *Ier* 15/15, *Matth* 5/10; *BibRadz* 2.Tim 2/10; *OrzRozm* R3v; A tho dla tego Krol vczyniá iž go iuž rycerřstwo zabić chćiało/ wiele trudności dla niego ćierpiąc. *BielKron* 351v, 436v; *SarnUzn* D7v; *HistRzym* 19, 54, 106v; *RejPos* 7, 19, 54v, 85, 263v, 266, 313v; Chryřtus ćierpiáá iest dla grzéchów/ dla náłznych *BialKat* 96, 28v, 253v, 321; *GrzegŚm* 46; *KuczbKat* 40, 435; *RejZwierc* 141v, [233], 244; *KochMon* 24; *WujJud* 181; *WujJudConf* 95; *BudBib Ier* 15/15, 2.Mach 7/18; Gdyž tá oboiá rzecz/ ćierpieć co dla řwych złych řpraw/ á nie dla fámeo imienia Božego/ y řprawiedliwořci *CzechRozm* 248v, 34v, 68v, 230, 247v, 249, 250, 263v; *KarnNap* D2v; *ModrzBaz* 34v, 39v, 58v, 144v; *SkarJedn* A6v, 324; *KochPs* 66; Eufrázya wdowá/ więcey ielzće plákác poczęlá/ y żáłowác: iřz dla niey to Cefarzowa táki kłopot ćierpiáá *SkarŻyw* 224, 36, 41, 75 [2 r.], 76, 82 (22); *CzechEp* 24, 25; *ReszList* 150; *ArtKanc* B10, B15v, D11v, D12, D13v (11); *GórnRozm* I3v; *PaprUp* G2; *GórnTroas* 63; *LatHar* 280; *KołakSzczęřl* B2; nie mogá ćierpieć dla řprawiedliwořci oni/ ktorzy rořtárgáli kořciół Boży. *WujNT* 20, *Matth* 5/10, s. 44, *Matth* 27/19, s. 164, 217 marg (24); *SiebRozmysł* A3v, B3v, B4v, Cv, C3 (8); *SkarKaz* 5b, 6b, 161a, 489b, 519a marg; *CiekPotr* 54; Dobrze miłowác fářiadá: lepiej wřzytki [...] obywátele kroleřtwá tego/ gdy im dobrego co czynim/ ábo dla nich co ćierpiem. *SkarKazSej* 664b; Trzebá pilnie powřciágác tego Cechu bráćiey. Bo přuiá řwiát; y dla nich ćierpi Kořciół Boży Przymowiřka. *KlonWor* 48.

cierpieć od kogo, od czego [w tym: co od kogo, od czego (83)] (97): Wolałbych řie z řmoki widzieć/ Niřli od was tę řmierć cierpieć. *BierEz* Hv; *OpecŻyw* 54v; *PatKaz III* 105; *HistJóz* E4; *TarDuch* B4v, B5, B8; *FalZioł* IV 26c; Rybitřowie od morza wielkie burze cirpiá: chcząc náłowić małich řib *BielŻyw* 56, 58; ziemia y ludzie tam mieřzkaiczy: ćirpiá rozmaite przypadłóci od řpraw řłonecznych y biegow niebieskich. *KłosAlg* A3; *WróbŻolt* 88/51; *RejPs* 101, 107, 211; *RejJóz* E6, M5; *SeklKat* 23; *HistAl* H3v; *MurzNT Matth* 17/12; *KromRozm III* P4v; *Diar* 29, 45, 46, 74; *DiarDop* 104; *LubPs* Cv, Zv marg, bb2v, cc3v marg; *Leop* 1.Reg 16 arg, *Sap* 11/21; *KochZuz* A5; *BibRadz* 1.Reg 26 arg, *Tob* 3/7, *Matth* 17/12; znowu řie po porářce zbierał ná Czechy á ná Rákuřkie Křiażę/ bo mu to ćiężey byó ćierpieć niř od Tátar. *BielKron* 302v, 25v, 68v, 216, 231, 356, 393; *Mącz* 284a; *RejAp* 57v; *GórnDworz* Vv, li6v; *HistRzym* 35v, 131; *RejPos* 32v, 128, 266v, 327v; *KuczbKat* 220; *RejZwierc* 152v; Swoy czářem gorřzy bywa na řwego wlářnego/ Ciężey ćirpieć przychodži á niř od obcego. *MycPrz I* B2v, Cv; *CzechRozm* 60v, 112v, 229, 235v; *PaprPan* A3v, Aa3; *ModrzBaz* 71, 77v; *SkarŻyw* 32, 36 [2 r.], 89, 167, 335, 482, 558, 574; *CzechEp* 25, 26; *NiemObr* 9, 92; *BielSen* 14; *ArtKanc* E4, Q19v; Miey náđzieię Polřko w Bodze/ Coř ćierpiáá od Tyraná *KmitaPsal* A3v; *PaprUp* Fv; *ActReg* 30; *GórnTroas* 47; *LatHar* 679; *WujNT Matth* 16/21, 17/12, 1.Thess 2 arg, 14, s. 740, 751 [2 r.]; *SarnStat* 738; *PowodPr* 43; *SkarKaz* 80b; *SkarKazSej* 666a.

cierpieć o co (2): Sylweryus Papieř/ iřz Heretyká na Cárogrockiey Stolicy ćierpieć niechćiał/ o to gárdło dał. A Wigilius także Papieř/ o tořz/ bićie y więzienie ćierpiáá. *SkarJedn* [d9]v, 353.

cierpieć prze(z) co (11): Blogoślawienij ktorzy prześladowanié cirpiá [!] prze śprawiedliwoftz *OpecŻyw* 42, 133; *BielŻyw* 106; *RejJóz* Gv; *SarnUzn* D7v; *RejPos* 32v; *KochMon* 22; ielli przyczytać możemy Niefzczęściu/ co prze głupi rozum fwoy ćierpiemy *KochTr* 14; *ArtKanc* O15; *GórnRozm* Kv; wyliczáiąc iáko oni wiele czynili y ćierpieli przez wiárę. *WujNT Hebr* 11 arg.

cierpieć za kogo, za co (72): *BierRaj* 23; *PowUrb* +4v; niechátz iá będę cirpietz za cię. *OpecŻyw* [80]v, 22 [2 r.], 22v, 28, 102, 104 (17); *MetrKor* 40/818; *PatKaz II* 32; *WróbŻolt* 37/18, Y2v; *ComCrac* 16v; *KromRozm I* B; *LibMal* 1554/191; *GliczKsiąż* F7v; Abowiem dziecię zá wyftępek mátczyn niepowinno nic ćierpieć. *GroicPorz* mm2v; *KrowObr* 10; *BibRadz I* 426a marg; *BielKron* 9v, 85v; *RejAp* 57v; *HistRzym* 100v; *RejPos* 51, 100v, 106 [2 r.], 107, 179; *BiałKat* 173v; *RejPosWstaw* [21³]v; *BudNT 2.Thess* 1/5; *CzechRozm* 222v; *SkarŻyw* 62, 126, 358, 402 marg, 482, 532; *CzechEp* 308; *ReszHoz* 122; ROzmyślamy dziś wierni Krześciáni/ Iáko Pan Krystus ćierpiá zá nas rany *ArtKanc* D9, B15v, D8v, D10v, F10v, Mv, N7v; *GórnRozm* D2; *GrabowSet* Pv; *LatHar* 163 marg, 314, 591, 618; *WujNT* 122, 551, 697, Xxxxx4v; *SiebRozmyśl* A3v; *SkarKaz* 27b; Sam też cierp zá fwoy głupi y vporny rozum. *CiekPotr* 35.

W charakterystycznych połączeniach: cierpieć bezprawie (3), *bluźnierstwo* (12), *lekkość* (5), *okrutność* (7), *pokusy* (11), *rany* (11), *smętek* (*smutek*) (9), *śmierć* (4), *trwogę* (7), *złe* (28); *cierpieć ciężko* (10), *z ciężkością*, *niewinnie* (4), *po niewoli* (*poniewolnie*) (5), *w pokorze* (*z pokorą*) (10), *skromnie* (34).

Przysłowie: Lakomy gdy zifku niema wnet fzkodę cirpi. *BielŻyw* 53.

Zwroty: »boleść (*a. bol*) *cierpieć*« [*szyk zmienny*] (24):będziels fęmną wielką boletz cirpiála *OpecŻyw* 82,22, 81v, 107v, 149, 149v, 164v, 188; *BielKom* Bv; *LubPs* P6v marg; *SeklPieś* 15v; Się haurire dolores, Ból *cierpieć*. *Mącz* 153c, 284b, 320c; *KuczbKat* 40; *BudBib 2.Mach* 9/28; *SkarŻyw* 196, 355, 552; *GrabowSet* N3; *LatHar* 314; *WujNT* 403; *SiebRozmyśl* B4v; *KlonWor* 39.

»*cierpieć na ciełe*« (10): *OpecŻyw* 187v; *TarDuch* B; opowiedamy wielką [...] krzywde naszą, którą ćierpiemy od IchM i na duszy i na ciełe *DiarDop* 104; *SeklPieś* 15v; *BiałKat* 91, 91v; *KarnNap* E2v; *WerGość* 209 [2 r.]; iż dobrzy ludzie podczas na ciełe ćierpią namiętności/ ktorym nie przyzwalaia. *WujNT* 546.

»*cierpieć ciężkość*« [*szyk zmienny*] (15): *OpecŻyw* 28v, 29, 35v; *BielŻyw* 47; *GlabGad* D5v; *WróbŻolt* pp; *SeklWyzn* g2v; *LubPs* hh5; *Leop Iob* 30 arg; *HistHel* B3; *SkarŻyw* 196, 294, 304; *ArtKanc* D17; A miłość ma żeby też w odpoczynku była/ A ćirpieć fie ciężkości po woli vczyła. *PudlDydo* B5.

»*cierpieć na duszy*« [*szyk zmienny*] (7): Patrzalam na pana ij na fyna mégo/ na krzyżu wiłfącego [...] / a tzom na duffy cirpiála/ tegom wymowitz niemogła. *OpecŻyw* 188, 187v; *DiarDop* 104; *BiałKat* 91; *LatHar* 679; *WujNT* 121; *SkarKaz* 314b.

»*głód, od głodu ćierpieć*« [*szyk zmienny*] (37 : 1): A nie mogąc żywności mieć/ Muśiał w chorobie głód ćierpieć. *BierEz* Q2; *OpecŻyw* 15v, 28v, 35v; *HistJóz* Cv [3 r.]; *FalZioł* IV 12a, V 38v; *BielŻyw* 23; *GlabGad* K6v; *MiechGlab* 21; *WróbŻolt* 58/15; *RejJóz* O3v; *KromRozm II* d3v; *GliczKsiąż* 14; [*duszycá*] Cirpi głód przyrodzony pocźciwey náuki/ Gdyż iá ciało przywodzi ná rozliczne fztuki. *RejWiz* 171v; *Leop Gen* 41/57, 1.*Mach* 13/49; *BibRadz Ps* 33/11; *Mącz* 180d, 284a, 457a; A co miał niewdzięczny fwiát ćirpyeć od głodu y od moru *RejAp* 57v; *HistRzym* 112v [2 r.], 113; *RejPos*

197; *RejZwierc* 59v, 104v [2 r.]; Czáfłow też pewnych niechby ná dworze łypiáli/ prágnienie/ głód/ żimno/ y znoy ćierpieli [*sitim, inedia, frigus et aestum tolerare*] *ModrzBaz* 110v; *SkarŻyw* A3v, 2, 291, 459, 932; *ArtKanc* B10.

»gwałt cierpieć« = *vim pati* *Vulg, PolAnt* (16): *BierEz* 13; *OpecŻyw* 102, 104; *Leop Iob* 19/7; *RejPos* 288; *RejZwierc* 152v; *BudNT Matth* 11/12; *SkarŻyw* 32; kto tu był co gwałtem y mocą węzły rozwiązował/ á kto gwałt/ y bezpráwie ćierpiał. *CzechEp* 94; *ReszHoz* 127; *GórnTroas* 47; *GrabowSet* G4v, Q3v; *WujNT Matth* 11/12, Zzzzz3; *SkarKaz* 637a.

»krzywdę, krzywdy cierpieć« = *iniuriarn pati* *Vulg, Mącz, Modrz, JanStat; iniuriam ferre* *Mącz, Modrz* [szyk zmienny] (58 : 1): *OpecŻyw* 191; *TarDuch* C3; Then ptałzek żadnemu inźemu nie łzkodzi/ a od inźych krzywdę łkromnie ćierpi *FalZioł* IV 26b; *GlabGad* O5v; *March*² D3; *LibLeg* 11/165v; *RejJóz* I3v, L5v; *HistAl* H3v, H8v; *Diar* 46, 47, 48; kondycyje [...] za ktoremi byśmy tak wielkiej a żalosnej krzywdy cierpieć mieli *DiarDop* 105; *Leop Ps* 145/7; *RejZwierc* 57v, 122; *BielKron* 128, 231, 356, 443v; Et patior a te iniuriam, Cierpię od ciebie krzywdę. *Mącz* 284a, 180d, 188d, 239d, 302b; *GórnDworz* Vv; *RejPos* A2; *RejZwierc* 140; *BudBib Eccli* 4/9, 35/14; *MycPrz* II Cv; *CzechRozm* 112v, 247, 249; *PaprPan* Aa3; *ModrzBaz* 77v, 84v, 96v; *KochOdpr* A3v; *Calag* 531b; *CzechEp* 24; *ArtKanc* D9v, Q19v; *WujNT* 23, 1.Cor 6/7, s. 591, Zzzzz4; *SarnStat* 474, 650, 718, 913; *SkarKaz* 209a, 311b [2 r.]; *SkarKazSej* 666b, 685a, 700b; Więć fię ową regułką wymawiaćie práwną: Choć święta łspráwiedliwość krzywdę ćierpi iáwną *KlonWor* 64.

»mękę (a. męczeństwo, a. męczennictwo) cierpieć« = *cruciari* *PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (70): łłedł s nijmi za rzékę Cedrową do ogroda/ [...] iżby mękę wielką ćirpiál *OpecŻyw* 98, 78v, 102, 107v, [127] (14); *OpecŻywPrzedm* C3v; *PatKaz II* 33v; *WróbŻołt* E6v; *HistAl* K, K2v; *KromRozm I* K; *MurzHist* D3v, K4v, R3; *MurzNT Luc* 16/24, 25; *GroicPorz* hh2; *KrowObr* 49v, 75v; *RejWiz* 159; *Leop Sap* 3/4, 11/10; *BielKron* 120v, 367, 373, 746; *GrzegRóżn* K2v; *RejAp* 163v, Ee2; *HistRzym* 86 [2 r.], 86v; *KuczKat* 20, 225; *RejZwierc* 48; *BudBib 2.Mach* 7/8; iáko męczennik bez krwi trwáiąc/ y długie męczeństwo ćierpiąc/ śmierći fię Tyránná one⁸⁰ doczekáł. *SkarŻyw* 300, 4, 151, 152, 189, 207; *ReszPrz* 83; *ReszHoz* 122; *ArtKanc* E3v; *GórnTroas* 63; *LatHar* 49; *KołakSzczęśl* D; *WujNT* 83 *marg*, 121 [2 r.], *Luc* 16/24, 25, s. 263 (11); k temu iż ogień y męki mogą też y bełtye ćierpieć *SkarKaz* 3b, 382b.

»nędżę cierpieć« [szyk zmienny] (37): Miłóciem bywa nędznemu/ Cierpieć nędżę nie łámemu *BierEz* L2v, R2v; *SeklKat* Q3; *KrowObr* 126; *RejZwierc* 124v; *BielKron* 443v, 446, 459; Miseriam omnem ego capio. Wielką nędżę mam y ćierpię. *Mącz* 35a, 320c; *HistRzym* 112v [2 r.]; *RejPos* 19; *HistLan* F4v; *RejZwierc* 104v, 105, 148v, 166v; *BielSpr* 28v; *CzechRozm* 227v; *ModrzBaz* 39v; *SkarJedn* 303; *SkarŻyw* A3v, 2, 136 [2 r.], 332, 346, 471; *StryjKron* 442; *CzechEp* 350; *BielSjem* 6; *ActReg* 142; *SkarKaz* 488a, b [2 r.]; więcby to było krzeczy ábyś Dla siołtry bez potrzeby nędżę ćierpiál *CiekPotr* 54.

»niedostatek cierpieć« [szyk zmienny] (28): *OpecŻyw* 15v [2 r.], 29, 83; *TarDuch* B4v; *BielŻyw* 83; *RejPs* 49v; *LibLeg* 11/187v; *MurzNT* 38v, *Luc* 15/14; ktory wzgárdza prółfáće⁸⁰/ będzie ćierpiál niedołtátek [*sustinebit penuriam*]. *Leop Prov* 28/27; *BibRadz Sap* 16/3, *Philipp* 4/12; Egetur acriter, Wielki niedołtátek ćierpi. *Mącz* 100c, 80b, 115a, 320c, 500a; *GórnDworz* X7v; *HistRzym* 112; *RejPos*

23; *BudBib Eccli* 14/10; *BudNT Luc* 15/14; *WerGość* 221; Egeo – Potrzebni ieftem, niedoftátek czierpię. *Calep* 352b; *WujNT Luc* 15/14, *2.Cor* 11/9, *Philipp* 4/12.

»niewolą cierpieć« [szyk zmienny] (7): *LubPs* S4v marg, Y2v; *BielKron* 436v; Cum servitute premeremur, Gdyłmy w niewoley byli/ álbo niewolą cierpieli. *Mącz* 320c; *populus* wzięł rząd ná się/ á iego tęn obyczay ieft/ ábo pokornie niewolą ćierpi/ ábo hárdzie rofkázuie *GórnRozm* M3v; *SkarKaz* 488a; *KlonWor* 60.

»pragnienie cierpieć« = *sitim tolerare Modrz* [szyk zmienny] (8): *OpecŻyw* 35v; *FalZioł* V 36v; a prágnienie takié cierpiał/ żeby się był i kilkiem rzék nieugalił *MurzHist* D4v; *BielKron* 181; *HistRzym* 113; *ModrzBaz* 110v; *ArtKanc* B10, F19.

»prze(na)śladowanie cierpieć« = *persecutionem pati Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (72): chciáles wlflechmogący oytče [...] / bych vboftwo ij prześladowaniye cirpiál *OpecŻyw* 100v, 15v, 28, 35v, 42, 176v; *TarDuch* B8; *March²* D3; *WróbŻółt* E6v, R8 [2 r.]; *SeklKat* Z3; *MurzHist* E4; *GliczKsiąż* O7v; *LubPs* B3, B5v, Cv, N6v marg, O marg (8); *KrowObr* 101, 154v [2 r.], 187, 237, 237v; *Leop Sap* 11/21, *Matth* 5/10, *2.Tim* 3/11, 12; *BibRadz 2.Cor* 4/9; Penelope cnotliwa/ dziwne á rozmáite przelládowánia ćirpiała od rozmáitych młodzyeńcow. *BielKron* 25v, 68v, 216; *RejAp* BB7, 165v; *RejPos* 26v [2 r.], 85, 263v, 266v [2 r.], 313v; *KuczbKat* 435; *WujJud* 181; *CzechRozm* 228v; Cierpiałem niewczás/ przenáśládowánié/ Podéymowałem cały dzień karánié. *KochPs* 108; *SkarŻyw* 89, 329; *CzechEp* 16, 20 marg, 23, 100, 368; *NiemObr* 3; *ArtKanc* K19; *KołakSzczęśl* B2; *WujNT Matth* 5/10, s. 44, *2.Cor* 4/9, *Gal* 5/11, 6/12 (14).

»(s)przeciwieństwo (a. przeciwność), co, nic przeciwnego, wszystko przeciwne cierpieć« [szyk zmienny] (10 : 2 : 1 : 2): *BielŻyw* 58; *WróbŻółt* oo2v, oo3v; *RejPs* 108v; *HistAl* G5; *LubPs* C3; wolicem piefzczony bogacz gárdło ftrácić niż co przeciwnego fwey woli cierpieć. *SienLek* 18; plagá/ s kthorey [...] fzáleią ludzie/ y ine niemocy á fprzeciwieńftwá wielkie cirpią. *RejAp* 134v; *CzechRozm* 113v, 227v [2 r.], *4v; *ArtKanc* F19, I19v; *WysKaz* 46.

»szkodę cierpieć« [szyk zmienny] (30): *BierEz* K4; *FalZioł* IV 49b; *BielŻyw* 10, 53; *BierRozm* 26; *RejJóz* E3; *Diar* 73 [2 r.]; *Leop 2.Cor* 7/9; *BielKron* 216; *Mącz* 419b; *HistRzym* 5; Frálowny dwie fzkodzie ćirpi. *RejZwierc* 85v marg, 57, 244, Aaa3v; *KochMon* 24; *ModrzBaz* 34v, 71, 137; Schaden leyden. Szkodowác. Szkodę ćierpieć. Pati damnum. *Calag* 404b; *SkarŻyw* 335, 355; *GostGosp* 38; *WujNT* 591; á temu który fzkodę ćierpi [et damnum passo *JanStat* 617]/ winę piętnądzieftą/ to ieft trzy grzywny fzkodnik záplácić będzie powinien. *SarnStat* 678, 439, 668, 1160; *KlonWor* 68.

»ubostwo cierpieć« (9): *OpecŻyw* 59v, 100v; *TarDuch* B4v; bogaty vboftwa cirpieć nieumie *BielŻyw* 167, 48; *KrowObr* 154v; *ArtKanc* C16v; *KlonWor* 40, 44.

»ucisk (a. uciśnienie) cierpieć« = *tribulationem pati Vulg* [szyk zmienny] (24): *BierEz* O3v; *OpecŻyw* 104; *RejPs* 107; *HistAl* H3v; Nie pilnują ustaw, pomiarow, skąd jaki ucisk Rzeczpospolita cierpi, wszytcy to dobrze czujemy. *Diar* 71, 73; *KrowObr* 126, 187; *Leop 2.Cor* 7/5; *BibRadz Ez* 30/16, *2.Tim* 2/3; *RejAp* 93; *RejPos* 54v; *KuczbKat* 225; *RejZwierc* 59v, 141v, 148v; *SkarŻyw* 558; *ReszList* 150; *ArtKanc* I19v; *WujNT 1.Thess* 3/4, Ccccc2v; Tureckiego y Mołkiewfkiego páńftwá obywatéle/ pátrzcie iákie vciśnienie y tyránnią ćierpią. *SkarKazSej* 666a, 666a.

»udręczenie cierpieć« [szyk zmienny] (10): *OpecŻyw* 54v, 100v, 104; *Abowiem* ią vftáwiczne vdręczenie ćierpię od złościwych *RejPs* 107; *KrowObr* 187, 237, 237v; *HistRzym* 122v; *RejPos* 161v; *ArtKanc* C16v.

»cierpieć (u)trapienie« [szyk zmienny] (7): *BibRadz* 2.Tim 2/9; *GrzegŚm* 60; *Christus* nie posłał wczniow fwych, áby kogo trapiłi, ále áby trapienie ćierpieli. *CzechEp* 21 marg, 120; *ktory* zlááiány będąc/ nie odláiał: vtrapienie ćierpiąc/ nie groził [cum pateretur, non comminabatur] *WujNT* 1.Petr 2/23, 2.Tim 2/9, 1.Petr 2 arg.

»więzienie cierpieć« [szyk zmienny] (16): *RejFóz* E6, [I3]; *LubPs* Y4v marg; *OrzRozm* R3v; *iż* nád práwo y nád przyrzeczenie więzienie ćierpi/ gdyż z dobrej woley ftánał zá przyrzeczeniem wolności *BielKron* 230v; *Adamantium vinculum patitur*, Ciężkie albo/ twarde więzienie ćierpi. *Mącz* 3b, 348d; *SkarJedn* 324, 353, d6, d9v; *SkarŻyw* 300 marg; *ArtKanc* O15; *ActReg* 160; *plagi* bowiém/ karánia/ więzienie ćierpieć/ niewolniczy gwałt ieft/ nie ludzi wolnych y godnych. *OrzJan* 68; *GosłCast* 6.

»cierpieć nie za swoją winą« (1): *To* nie táyna/ że ćierpię nie zá swoią winą *KochPieś* 28.

Szeregi: »cierpieć i czuć« [szyk 1 : 1] (2): *Cierpięć* iftotnie i czuię piekielné męki *MurzHist* K4v; *KrowObr* 49v.

»frasować się i cierpieć« (1): *A* szkoda łobie z iedney szkody dwu czynić/ y fráłować fie y ćirpieć. *RejZwierc* 152.

»(ani, nie) cierpieć i (ani) umrzeć (a. umierać)« [szyk 13 : 1] (14): *OpecŻyw* 97v; *y* czyerpyał aze do krwye y umarł *PatKaz II* 33; *SeklWyzn* g2; *GrzegŚm* 34; *Bo* cierpieć y vmrzeć/ tylko człowieczy náturze przywoita *KuczbKat* 40, 45; *KarnNap* D2v; *NiemObr* 138 [3 r.], 141; *ReszPrz* 81; *SkarKaz* 122a, 276b.

»cierpieć i (a) znosić« [szyk 2 : 1] (3): *w*żytko łkromnie znofząc á ćirpiąc dla imienia Pána łwoiego. *RejPos* 7; *CzechRozm* 228 [2 r.].

a. *Chorować; doznawać bólu na skutek schorzeń ciała* (83): *Też* gdy fie pocźnie bolącźka wykładać w dymionach [...] znak ieft iż wątroba więczy ćierpi *FalZioł* V 67; *SienLek* 48v.

cierpieć co (82): *OpecŻyw* 43v; *Ictericus*. Gelfuchtig. *Który* ćyrpi żołą nyemoc. *Auriginosus* idem *Murm* 70; *proch* daią s korzenia tey to marzany tim ktorzy deⁿną boleć ćierpią zmiode^m pitym *FalZioł* I 121b, I 7a, 14c, 28b, 40b, 52b (35); *GlabGad* E3v, E4v [2 r.], H; *HistAl* K7v; *GliczKsiąż* G4v; *LubPs* Qv; *KrowObr* 58; *Leop Matth* 9/20, *Mar* 5/25, *Luc* 4/38, 8 arg; *BibRadz* Lev 15/11; *BielKron* 37, 87, 342v; *Pati febrim*, *Zimnicę* ćierpieć. *Mącz* 284b, 130b, 160b, 165a, 216d, 296c; *Táże* *Izop* w ocćie warzony/ gdy go charcha ten co śliniogorz ćierpi/ łatwie go pozbędźie *SienLek* 82, 9, 59v [2 r.], 90v, 108, 140, T; *HistRzym* 111; *RejPos* 255, 326v; *Oczko* 11v, 14v, 15v, 25; *SkarŻyw* 211; *WujNT Matth* 9/20; *GosłCast* 59. *Cf* *cierpieć co na czym*.

cierpieć co na czym (2): *Pulmonarius*, *Który* yáki niedofáték á chorobę ćierpi ná płucách. *Mącz* 331a, 38b.

cierpieć od czego (1): *Też* ieftliby fie bolącźka morowa wyrzuciła na ktorimkolwiek boku á nawięczy pod pazuchą/ znak ieftł iże łercze ćierpi od iadu powietrza morowego *FalZioł* V 67.

cierpieć z czego (3): kthorzy z fuchofci cierpią/ albo ze tzczołci żył. *FalZioł* IV 8a, IV 8a; Oni [...] w nocy wielką mękę z trućiny ćierpieli/ thám wízytcy pomárli. *BielKron* 342v.

W charakterystycznych połączeniach: cierpieć chorobę (6), *dnę (denną boleść)* (3), *gorączkę (gorąco)* (4), *kamień* (6), *niemoc* [w tym: *czerwoną* (4), *przyrodzoną* (2), *św. Walentego* (6), *wielką, żółtą* (3)] (21), *zimno (zimnicę)* (8).

b. *Poddawać się prawu; odbywać karę; być ukaranym; luere a. pati a. persolvere a. sustinere poenam* *Mącz; puniri Calag* (45) : *ZapWar* 1507 nr 1985, 1549 nr 2657; *MetrKor* 40/818; niech yako kto zaslvzil wedle załlvgy íwey bedzie czierpyal *LibLeg* 10/91v; *ComCrac* 16; *Leop* 1.*Petr* 4/15; sustinere poenam vel poenas idem, Cierpieć być karan. *Mącz* 307d; á ktore fię zabićie w obronie żywotá/ ábo poćciwości [...] sítanie/ o to niechayby nikt áni ćierpiał/ áni płácił. *GórnRozm* E4, I3v; *GostGosp* 38.

cierpieć co (35): *ZapWar* 1545 nr 2646; Trwáiący w powołaniu rok y íześć niedziel co ćierpi. *GroicPorz* o2v [*idem* nn4], o3, nn4; *UstPraw* F2v; Z íednę ítronę wywołania z íemie ćierpią *BielKron* 210, 230v [2 r.]; Calculum permittere, porrigere, proponere, hoc est, Censenti potestatem facere, Zdać íie ná íądzie/ chcąc to cierpieć co oni naydą. *Mącz* 31c, 401b; *SkarŻyw* 473 marg; y puł roká siedzenia w wieży na dnie ćierpieć ma *SarnStat* 1171; *KlonWor* 77. Cf *Zwroty*.

Zwroty: »kazń, karanie cierpieć« [szyk zmienny] (5 : 3): *ComCrac* 13, 16; *MurzNT* 76; *Leop Sap* 11/5; Persolvere poenas, Być skáran/ karanie ćierpieć. *Mącz* 401b, 199d, 284b; Straff leyden. Kazń ćierpieć. *Puniri. Calag* 469a; Íz mężobóycy ofkárzeni [...] tákową kazń ná dnie w wieży máią ćierpieć [poenam ... sustineant *JanStat* 611] rok y zupełné íześć niedziel *SarnStat* 608.

»cierpieć kłátwę« [szyk zmienny] (5): Gdy Stároftá álbo ten co mieýłce Stárołćine trzyma/ omieýłzkiwałby álbo niechćiałby exekucyey czynić/ nád takim co ćierpi kłátwę rok y íześć niedziel: tedy tácy máią być íami zákłęci *UstPraw* A4, A4 [2 r.]; *SarnStat* 226, 896.

»szkody cierpieć« (2): My tedy chcemy/ áby zkąd íie nádziéwáią dziedźicznych dóbr y pożytku íákiégo/ áby ztąd ízkody ćierpieli [*inde damnis afficiantur JanStat* 564]/ álbo karáni byli w tym/ w czym wyftąpili. *SarnStat* 595 [*idem*] 609.

»uchwały, ustawy nie cierpieć« = *nie stosować się do uchwały* [szyk zmienny] (5 : 1): yako ya dobrze vyem ysz slychathny stanislaw szyn Mikolayow s(m) (w)y (slkocza) (p)ychow) zabyvszy slychathnego Mykolaya smyslkovscza [!] oycza wnwcząth moych nyeczyrpyal vchphaly syemye y myaszkal wkszytastpbye y voszny gy przythknał oth vrząd v dany thako my pomoszy bog. *ZapWar* 1507 nr 1985; mordersthwa i zabiania thim się mnoza is pokuthi i vsthawi thei podle vstavienia prawa niecierpią *ZapWar* 1545 nr 2646, 1507 nr 1984 [3 r.], 1985.

2. *Tolerować, dopuszczać; znosić cierpliwie, wytrwale; wybaczając, pobłażać, darować, godzić się, pozwalać; z przeczeniem niekiedy: nie lubić, sprzeciwiać się; pati Mącz, Cn; conquere, durare, ferre, perpeti, sustinere, tolerate Mącz* (268) : *BierRozm* 27; *RejWiz* 183v; Ferres eatenus quoad per se negligeret eas leges, Ták długoby ćierpiał pokiby tylko íam przez íię tych vftaw omieýłzkawał. *Mącz* 98c, 65a [2 r.], 98b, 448b, 457a; Miłość długo ćierpi/ íágodna (ieft) *BudNT* 1.*Cor* 13/4; *KochPs* 124; iesli ze też niemoze bydź aczasy takie niosą westchnąwszy przydzie do czasu cierpieć *ActReg* 158.

cierpieć czego (22): *Diar* 47 [3 r.]; *LubPs* R3 [2 r.], V3v marg; *GroicPorz* o3; *UstPraw* G4, I3; *BielKron* 224v; A íesliże tákowych policzków/ ná twarzy Kápłáńfkiéy Król ćierpieć będzie/ rychło

wieżz temu/ Máieftat Królewłki wyniżczóny w Polńzce będzie. *OrzQuin* D3v; *RejPos* 44; *CzechRozm* 182v, 234v, 235v; *ModrzBaz* 54; *SkarJedn* 149; *CzechEp* 62, 90; Abowiem Szátan żadney rzeczy mniey może ćierpieć/ iáko chrześciánłkiey miłóści *ReszHoz* 135; Prawo ludu Chrześciánłkiego [...] przegłáda y ćierpi pólpolitych nierządnych domow: (iáko y rynłztokow ábo gorńzych mieyfc ćierpiemy/ áby fię cáły páłac nie pomázał.) *PowodPr* 41.

ćierpieć co (24): *RejWiz* 78; *Leop Rom* 3/26; *OrzList* e2; *UstPraw* H3; *OrzRozm* G2; Ćirpiál Senat Rzymłki tákież Plebei okrucieńłstwo Tárquiniufowo/ ták długo áż dáley wytrwác nie mogli *BielKron* 104, 200; *GrzegRóżn* I3v; *patior te, vel patior tuas ineptias, Ćierpię twoyę głúpość. Mącz* 284a; *SarnUzn* H3v; *GórnDworz* M3; dziwna rzecz/ czemu ták wielką około gáłzenia ognia niedbáłość Vrzád ćierpi. *ModrzBaz* 35v, 66v, 84v, 85; *GrabowSet* T; *OrzJan* 7; *WujNT przedm* 5, s, 121 *marg*, 533, 844, Yyyyy4; iż może być táki grzech/ że go łáłká Boża ćierpi złóbą? *WysKaz* 16; *PowodPr* 38.

ćierpieć czego (po przeczeniu) (82): Sami nie kradną ani złodzieyłstwa miedzi łóbą ćierpią *MiechGlab* 23; *SeklWyzn* 2v; *HistAl* B3; *KromRozm I* Pv; Nowych kłyężycow/ łobot/ y inych śwýat nye będe ćirpyál. *KromRozm II* 12; *Diar* 57; *BielKom* D3v, F7v; *GliczKsiąż* P2; *LubPs* Q, R6v, S6, Xv; *KrowObr* B4, 31v, 71, 95, 147, 192, 230v; *RejWiz* 69v, 159v *marg*, 181v [2 r.], Ddv [2 r.]; *BibRadz I* 4a *marg*; Okrutności Herodowey Bog długo ćirpieć niechciał *BielKron* 141v, 10v *marg*, 65, 87, 91v, 112v (22); *Mącz* 284b; *OrzQuin* D3v; *LeovPrzep* G4; *RejAp* CC2v; *RejPos* 101, 342; *RejZwierc* [203]v; przeciwko Piłmu ś. w Kościelie Krześciánłkim obrázow ćierpieć fie nie godzi. *WujJudConf* 51, 9; *KarnNap* ktv; *ModrzBaz* 6v, 66v, 94v; *SkarJedn* 353; *KochPs* 162; niemogąc ćierpieć wielkich cnot iego [...] poimawłzy go łromotnie zelzyli *SkarŻyw* 230, 284, 328 *marg*; *ReszPrz* 72; *ReszList* 154; Otoż wy Polacy ołrego [!] Práwá mieć niechcecie/ [...] vrzędu łurowego nie ćierpicie *GórnRozm* Kv, A4v, M2v; *PaprUp* F; *OrzJan* 113; złe obyczáie/ ktorých fię ćierpieć nie godzi [...] wykorzeniáli *WujNT* 310, 104, 479; *SarnStat* 954; *GoslCast* 15. Cf *Fraza*, »nie ćierpieć odwłoki«.

ćierpieć kogo (A) (19): Tham łluzacz nye zwał yey zoną alie łziołtra. Dla thego aby ye ćzirpyano. *LibMal* 1543/76v, 1554/186; *KromRozm III* L3, L4; *LubPs* ee5v; Ale ćierpmy Annałze y Káyfałze: bądźmy im poddáni *OrzList* f2v, f2; Ćierpcie mię [*sustinete me Vulg*] niechać mowię *BibRadz Iob* 21/3, II 14d *marg*; *ModrzBaz* 49v; *SkarŻyw* 250 *marg*; *CzechEp* 11, 59; *KochWr* 34; *PaprUp* G4v; *LatHar* 674; *SarnStat* 522; *SkarKazSej* 687b; Táł brácie proźnuiaýcy/ wykłádamy ćiebie: Szkodá ćię w dobry^m ćierpieć mieście/ proźny chlebie. *KlonWor* 45.

ćierpieć kogo (A a. G) (69): *KromRozm III* D6; ale to jest scandalum albo uczýć fáłecznie odwodząc od chwały bożej lud [...] albo ćierpieć takowých, ktorzy odwodzą. *DiarDop* 104; *GliczKsiąż* H7 [2 r.]; *LubPs* X3 *marg*; *KrowObr* 233v, 236v; *RejWiz* 160; Czárownikow y wiełczkcow áby miedzy łóbą nie ćierpieli. *BibRadz Deut* 18 *arg*, *Matth* 17/17; *BielKron* 104v, 209, 212v; *KochZg* A2v; Zelotes, Zawifny/ zazdrościwy/ [...] któri zwálzczą nie może łámpierzá w miłóści ćierpieć. *Mącz* 512c; *Prot* A2v, A4v, D3; Pan Kriłtus [...] iefłh zawifny w miłóści/ á nie ćirpi towarzýłzá/ áni też dufzá náłzá nie ćirpi dwu oblubienicu. *SarnUzn* Dv; *RejAp* 17v [2 r.], 18; Trzebá páná Bogá o to prośić/ áby nam dobre cnotliwe pány dawał/ bo kiedi go więc dołtánie człowiek/ iuż tákiego iáki iefł/ ćirpieć muśi. *GórnDworz* L2v; *RejPosWiecz*² 94; Czemu Heretycy Mnichow nie ćierpią. *WujJud* 146 *marg* [*idem* (2)] Mm2, Mm6v; *WujJudConf* 10, 145v; *CzechRozm* 163, 230v; *KarnNap* B3v; *ModrzBaz* 17v;

SkarJedn 135, [d9]v; *SkarŻyw* 558; *StrykKron* 170; Wedle Papieża Ruś naupornieyły odłzczepieńcy, á wždy ich ćierpią. *CzechEp* 14 *marg*, 12, 14, 18, 26, 41 *marg*, 59, 61; *ReszPrz* 64; *KochPieś* 1; *ArtKanc* N14v, N15; *Paprup* G4, H2; *Phil* G4; *KochAp* 7; *WujNT Matth* 17/17, *Mar* 9/19, *Luc* 9/41, s. 358, *1.Cor* 5 *arg*, *2.Cor* 11/4, *Apoc* 2/2; *SarnStat* 1113; domy/ y fámilie/ z perfonámi/ ktore przysięgámi Bogá obrażáły/ ábo tákich ćierpieli/ wysiec y wygládzic ma. *PowodPr* 49, 24; *CiekPotr* 14; *KlonWor* 57. Cf *cierpieć kogo kim; kogo w czym*.

cierpieć kogo (A a. G) *kim* (1): iżby on pierwży człowiek [...] niechciał Bogá w ráiu nie tylko pánem/ ále y iákoby łásiádem ćierpieć *CzechEp* 206.

cierpieć kogo (A a. G) *w czym* [= *że ktoś + praed*] (2): czemu dobrocz twoya bełzmyerna czyerpy nałz tak dlugy czałz w czyerpyenyu *PatKaz II* 54v; bo też ten wykład odrzucałz. A czemułz/ w tákichże wykładziech/ onych grubłzych Troyczakow ćierpiłz? *CzechRozm* 30.

cierpieć komu [w tym: *co a. czego* (28)] (52): Służebnika też miał rołpułtne⁸⁰, á barzo łpornego ktoremu wždy wiele ćirpiał. *BielŻyw* 48; *RejPs* 81v, 212; *RejJóz* H3; Nye ćirpiałci Páweł Swyęty áni Pyotrowi/ áni Corinthom/ áni Gáláthom/ áni żydom kyedy co tákycyego baczył. *KromRozm I P*; *Diar* 47 [3 r.]; *BielKom* F7v; długoli złym náuczycielom Pan cyerpieć będye ich złey á zarázliwey náuki *LubPs* V3v *marg*, R3 *marg*, Sv *marg*, S6; *KrowObr* 147; Ktoby kogo ofkárzył o złodzyeyłtwo [...] á ćierpiałby mu tego złodzyeyłtwá rok *UstPraw* I3, G4, H3; *BibRadz* 4.*Esdr* 3/30; *OrzRozm* G2; *BielKron* 112v, 124, 128, 146, 220v (9); *Prot* A2v; *RejPos* 74, 85v *marg*; *BiałKat* 131; á bys obliczył cóc wilk owiec álbo koz poiadł á wždy mu ćirpiłz? *RejZwierc* 49; *WujJudConf* 9; *BudBib Eccli* 35/20[22]; *BudNT* *2.Cor* 11/19; A czemułz wždy Iezus Pan wczniom łwym kordow ćierpiał *CzechRozm* 234v, 182v, 183v, 228 [2 r.], 230v, 235v; *ModrzBaz* 94v, 144v; Pokarz iáwnie przewrotné złé ludzi/ żadnému Nie ćierp *KochPs* 85; *CzechEp* 90; *KochSz* Bv; *Paprup* F; *PowodPr* 21; bo zbrodnie złych/ ktorym długo milcząc ćierpiał/ będye włzytki zaráz w gniewie karał. *SkarKaz* 4b; *GosłCast* 15.

cierpieć w kim [zawsze: *co a. czego po przeczeniach*] (4): *GliczKsiąż* P2; Kálwin powieda/ że Syn mnieyłzym ielt od Oycá/ [...] częgo drudzy przą/ y teraz nie inłzą potwarz wyrzucáią wiernym iedno tę/ ácz to w Kálwinie ćierpią. *GrzegRóżn* I3v; *ModrzBaz* 66v [2 r.].

cum inf (1): Gdyby dzyewce był kto winien iáki dług [...] á oná fzedłzy zá mąż ćierpiałaby o on dług czynić práwem przes trzy látá y trzy miełiące/ my w tákowey rzeczy [...] łkázuiem wieczne milczenie. *UstPraw* G4.

cum A cum inf (1): iefli kto wierzy/ álbo rozumie łie miec iákie práwo do któregokolwiek dżiedzictwá/ które kto ná ten czás dżierży: iefli we trzech lat y we trzech miełięcy [...] ćierpi łpokoyne Dżierzawcę trzymác ono dżiedzictwo/ [...] tedy od włzelkięgo dżiedzictwá [...] odpadł. *SarnStat* 777.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z *zapowiednikami: tego* (6), *to* (1); *aby* (9), *gdy* (1), *iż* (1), *kiedy* (1), *żeby* (1)] (13): niećierpi tego łspráwiedliwość Boża/ áby łye nam tho bluznierłtwo hániebne łucho odárło. *OrzRozm* G2; Y ktoż to ćierpieć może áby ten co łpłodził Słowo [...] Niemiał być iednym Bogiem *GrzegRóżn* N4; *CzechRozm* 80, 100; *KochPs* 100; *NiemObr* 53; *ReszList* 154; nie máłz v wás Polakow (ktorzy nie możecie ćierpieć gdy wam kto kłám zádá.) fromoty/ piác tákich pozwow *GórnRozm* F2v; *GrabowSet* P; godziłoby łie y tego nie ćierpieć/ iż niektórzy ták lekko łobie Krześciány włzyłtkie wáżą *OrzJan* 70, 31 [2 r.]; *WujNT* 167.

W charakterystycznych połączeniach: *cierpieć do czasu* (6), *dalej* (11), *dalszy czas, do dalszego czasu, długi czas, (nie)długo (dłużej)* (26), *miedzy sobą* (11), *podle siebie* (2), *przy sobie* (2), *u siebie* (2), *w pośrodku siebie, z sobą; cierpieć (nie) chcieć* (27), *(nie) moc* (33).

Fraza: »[czego] uszy nie cierpią, cierpieć nie mogą« (1 : 1): *KromRozm III Cv*; bo ani náfze Polki fą tak vczone iáko Włofzki/ áni drugich rzeczy ktore owdzie fą/ ćirpieć by ich vfzy mogły. *Górndworz B2*.

Zwroty: »(nie) cierpieć krzywdy« (6): *Diar 47 [2 r.]*; *BielKom F7v*; *RejAp CC2v*; *RejZwierc [203]v*; Nie ćierpiał [*kust: ćierpiał*] krzywdy bożey Phineás cnotliwy *KochPs 162*.

»nie cierpieć odwłoki« = *nie zwlekać* (1): Ten z fwéy dawnéy nádźieie/ nie ćierpiąc odwłoki/ Wziął cię zá wódzá fobie *KochPam 84*.

Szeregi: »dopuszczać (a. dopuścić) i cierpieć« [*szyk 1 : 1*] (2): *SkarJedn 149*; Dla czego też grzechy dopuŹcza y ćierpi. *WujNT 533*.

»nie lubić ani ćirpieć« (1): Pan bog nie lubi ani ćirpi żadney okrutności *BielKron 128v*.

»cierpieć ani przepuścić« (1): iedno iż czynili nád wołá y nád rofkazanie Páńfkie/ nigdy tego żadnemu Pan ćierpieć ani przepuścić nie raczył. *WujJudConf 9*.

»(nie) cierpieć i (a, ani) znosić« [*szyk 2 : 2*] (4): znoŹząc á ćirpiąc Yeden drugiego/ przez miłóŹć fpołeczna *RejPosWiecz² 94*; *WujJudConf 10*; Náuká gdzie złe znoŹić y ćierpieć. *SkarŻyw 250 marg*; *LatHar 674*.

a. *Z przeczeniem*: *nie mieć wśród siebie [czego]* (1) : Przetoć, gdz[i]e więcej jest państwa, Tám też więcej jest złodziejstwa. Rowni ludzie nie ćirpią tego Łatwie mogą doglądnąć swego. *BierRozm 21*.

3. *W odniesieniu do podmiotu nieżywotnego: dopuszczać; po przeczeniu: wykluczać pewną możliwość (zwykle z istoty swej sprzeczna z naturą podmiotu), nie podlegać; recipere* *Mącz (31)* : To ieft/ zem niekiedy nie słowo słowem przekłádał/ wfzakże tylko tám/ gdzieby ináczey rzecz náfzá nie ćirpiáła. *BudNT przedm d*.

cierpieć co (1): Co w nim tak tłuftégo mi pokaże/ czegoby fye ogień chwyciwfzy/ miał trwać: y co wiefłza/ rzecz fobie przeciwná wodę w tymże z fobá mieŹcu grzac/ y ćierpieć? *Oczko 7*.

cierpieć czego (po przeczeniu) (16): *KromRozm I F4v*; PiŹze then HiŹtoryk Márinus przyczynę druga wydánia zamku y miáftá/ iż thám nie ieden narod był/ áni iedney wiáry ludzie/ [...] iedni fie drugich ftrzegli/ iedni chćieli mieć nád drugie/ thákie rzeczy niećierpią fpołeczności *BielKron 249*; Non recipit cunctationem haec res, Tá rzecz nie ćierpi rozmyŹliánia. *Mącz 36b*; Punctus, Punkt/ to yeŹt rzecz máluczka która nie moŹe dzielenia cierpieć dla fwey máłóŹci. *Mącz 331c*; áleć by ie długo wyliczáć/ bo máłóŹć kfyąg tego nie ćierpi *SienLek 25*; *WujJud 2*; *BudBib I 1b marg*; Nie moŹe fie [...] cáłym będąc w máluczka ftruczka chlebá zmieŹcić/ gdyż tego wálfność ciáła prawdziwego nie ćierpi. *CzechRozm 264v*; Onych imię po wfzyftkim Źwiećie [...] nád to fłóńce/ bárźiey Źwieći/ bo nocy żadney nie ćierpi *ReszPrz 5*; *JanNKar G*; Oyczyzná też rozdziałow iáko iedno ciáło nie ćierpi. *SkarKazSej 676a, 671b. Cf Zwrot*.

cum inf (1): Ale ij Ź nie ćirpi czas powiedatz o iego zloŹci/ [...] raczy go nám przyfędzitz ty rychley ku Źmierci *OpecŻyw 121v*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): y własność tego słowa niecierpi/ áby to słowo/ nátychmiał/ miało lię tak rozumieć iáko oni kręcą [*et sermonis natura minime ferat, ut particula „statim” ad illum sensum, quem dicunt, retorqueatur*]. *ModrzBaz* 98v.

Fraza: »czas (nie) cierpi« [szyk zmienny] (2): *OpecŻyw* 121v; Mieć też snim (iefli czas ćierpi) łágodną rozmowę *SienLek* 24.

Zwrot: »nie cierpieć odwłoki (a. zwłoki)« [szyk zmienny] (4): *GroicPorz* ee3; Słowá iego nie ćierpią żadný odwłoki. *KochPs* 213; *KochPam* 85; Miłość nie ćierpi zwłoki *GosłCast* 48.

a. *Z przeczeniem:* źle znosić określone warunki [czego] (8) : Orzech z trciny niegdy fie śmiał/ A za nie iey łobie nie miał: Iże wíátrow nie ćierpiáá *BierEz* K; tho ziele niecirpi wielkiego ognia á thak y wielkiego warzenia *FalZioł* I 50a, I 39c, 59b, 141b, IV 57d; *GlabGad* H5v; musí Dworzánin/ nigdy około poczćiwości białychgłow nie łzermowác/ bo to/ iáko oko/ naymnieyźzego profzku nie ćirpi. *GórnDworz* T8v.

b. *Z przeczeniem:* nie mieć w sobie [czego] (1) : á to zá ieden dziw/ iż ty rzeki z iednego źrzodlá idąc/ Dunay nie ćierpi Węgorzow á w Renie ich dofyć *BielKron* 287.

c. *Może w funkcji strony biernej (1)* : Iefliby fye nieodelżyło/ á wízákoźby fye też niemoc bárźiey nie śiliá/ á inne lekarftwo nieśłuży álbo niećierpi: iuż onego czáfu nieopufzczay. *SienLek* 33.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (7)* : *BartBydg* 236b; *AEgre ferre ac pati*, Nierádo cierpieć. Nie zá dobre przyyác. *Mącz* 4a; *Sustineo*, *Podemuyę*/ *podpieram*/ też cierpię. *Mącz* 448b, 124c, 284a; *Calag* 525b; *Calep* 762b.

Synonimy: **1.** *dręczyć się, frasować się, wytrzymawać, znosić;* **a.** *boleć, chorować, niemoc;* **2.** *dopuszczać, pozwalac, tolerować, zgadzac się, znosić;* **3.** *znosić.*

Formacje pochodne: *docierpieć, nacierpieć się, odcierpieć, pocierpieć, poćcierpieć, przecierpieć, przycierpieć, przyucierpieć, społcierpieć, ścirpieć, ucierpieć, wycierpieć, zacierpieć; ścirpać; ścierpiac, wcierpiac się, wycierpiac; ścierpiwać, ucierpiwać, wycierpywać.*

Cf CIERPIAN, CIERPIĄCY, CIERPIENIE